

196653

DISCURSUL

D^{III} DR W. FILDERMAN

Președintele „Uniunii Evreilor Români”

ROSTIT ÎN CONGRESUL UNIUNEI
DIN 18, 19 și 20 FEBRUARIE 1923

BUCUREȘTI —————

Atelierele „ADEVERUL” S. A.

Strada Sărindar No. 9 — 11

1923

DISCURSUL

DR. D. W. FILDERSMAN

196653

BCU Cluj / Central University Library Cluj

PROCURATIA

SECRETARIA

PROCURATIA

1966

CUVÂNTAREA IN EXTENSO

A D-LUI

Dr. W. FILDERMAN

rostită în ziua de 19 Februarie 1923

Domnilor delegați!

După cum a fost înțelegerea astăzi dimineață, urmează să revizuiim în treacăt diferitele referate care ni s'au depus despre activitatea Uniunii Evreilor Pământeni de la 1916 până astăzi, pentru ca să dăm, în acest congres, un loc mai mare dezvoltării care o comportă situațiunea excepțională în care ne aflăm și anume: recrudescența fenomenală a mișcării antisemite, chestiunea trecerii în Constituțiune a textului de lege privitor la cetățenia evreilor și, în sfârșit, chestiunea dăinuirii sau a desființării organizațiunii al cărui congres am avut onoarea astăzi să'l prezidez.

Antisemitismul din trecut și de astăzi

Vi s'a vorbit despre chestiunea antisemită astăzi dimineață, în termeni cari mi se par că sunt din cale afară de descurajători. N'aș vrea ca o adunare, chemată să cerceteze cu calm, cu sânge rece o chestiune or cât de gravă, or cât de dureroasă și de vijeloasă ar fi ea, să plece cu impresiunea că de mii de ani a existat continuu o mișcare antisemită, că această mișcare stăpânește astăzi cu egală putere în diversele țări civilizate și chiar în patria Hohenzollernilor și că, deci, n'ar rămâne decât

să ne supunem vântului de antisemitism din vechime, care a cuprins astăzi țări civilizate și ar da parcă o explicațiune și antisemitismului de la noi.

Mi se pare că la baza raționamentului este o eroare; că antisemitismul, care a fost, nu poate să cuprindă o justificare a antisemitismului care este. În cele 2000 de ani din trecut și până astăzi omenirea a făcut progrese și, dacă diverse mișcări au putut avea ființă în vremuri când tiparul era necunoscut, când telegraful, telefonul, trenul și vapoarele nu existau, când erau continente necunoscute, când lumea nu era văzută decât prin ferestruica unei mănăstiri și prin ochii unor călugări, când marile națiuni moderne ca și marile state, erau ele însăși fărâmițate, fără cohesiune, mai mult încă, fără dragoste, ba, dimpotrivă, roase de invidie și de ură, de conflicte vecinice, atunci era firesc ca mișcări de ordin local să poată lua naștere și să aibă persistentă. Omenirea, însă, a făcut un progres lent care a costat-o pe ea și pe noi eforturile savanților cari au încercat s'o pue pe baze noi, largi, omenești, ale oamenilor politici cari au sfârșit frontiere și au creat o comunicație deplină internațională care a schimbat radical concepția despre națiune, despre stat, despre omenire. Dar dacă ci-

neva caută în trecutul întunecos justificări ale antisemitismului orb apoi de ce nu vede că au fost nu numai mișcări antisemite, dar o serie de alte mișcări printre cari nu vreau să număr de cât mișcarea anticreștinească nu numai la începutul creștinismului dar mișcarea anticreștinească care a existat pe vremea marelui revoluționi franceze și la alte epoci mai mult ori mai puțin depărtate. Dacă, deci, au putut exista timp de mii de ani mișcări antisemite, aceasta nu constituie un motiv ca ele să mai poată exista astăzi în stadiul la care a ajuns civilizația. Așa fiind n'avem să privim îndărăt, ci trebuie să constatăm fenomenul de astăzi cu ochii spre viitor; avem să considerăm acest fenomen în stadiul de civilizație în care ne aflăm în prezent. Dacă despărțim chestiunea aceasta de trecutul obscurantismului și ne punem în situațiunea civilizațiunii de astăzi, nu putem să constatăm că există undeva pe glob o țară civilizată unde antisemitismul să fometeze.

Să nu confundăm, d-lor, civilizațiunea cu suprafața civilizată; să nu confundăm mișcărilor care nu sunt decât reacțiunea popoarelor învinse cu mișcărilor de la noi.

Antisemitismul nu există în țările civilizate

Unde există astăzi antisemitism? — și vorbesc în forma în care el se întinde astăzi în coprinul țării românești — în Bavaria? Ei, d-lor, Bavaria este o țară învinsă și învinsul a căutat totdeauna să găsească o explicațiune a înfrângerii care să puie pe conducătorii răspunzători ai înfrângerii la adăpost de furia populațiunii. Conducătorii imperialismului german, ai militarismului prusian se străduiesc să afle o supapă de siguranță a curentului de nemulțumire ce au stârnit, și a atunci aruncă vina pe evrei.

Poate fi aceasta explicațiunea și

justificarea mișcării antisemite în România, țară învingătoare? Evident că nici un punct de comparațiune nu se poate stabili între mișcărilor antisemite de la noi și din Bavaria. Și, dacă există o mișcare antisemită și în Germania, suntem departe de forma în care mișcarea antisemită se prezintă acolo. Nu înțelegem să interzicem nimănui puțința de a judeca prin sine însuși și de a avea sentimente și concepțiuni despre datoritiile cetățenești și despre solidaritatea omenească pe care am vrea să le aibă; dar nu putem să nu constatăm că antisemitismul, așa cum se practică în țară de la un timp încoace, sub forma de propagandă pentru excluderea evreilor din viața civilă, de la dreptul de a învăța carte, de la dreptul de a munci și ași câștiga existența, ba chiar sub forma îndemnului la expulsări și asasinat în massă, o asemenea formă de antisemitism barbar nu o găsiți în nici o țară civilizată. Se vorbia de numerus clausus în Polonia și chiar în Cehoslovacia. Știți în Polonia la ce s'a redus mișcarea antisemită și la eșuarea ei desăvârșită iar cu privire la Cehoslovacia vi se spunea azi dimineață măsurile pe cari guvernul le-a luat spre a pune capăt mișcării antisemite. Deci, dacă au putut fi în acele țări asemenea mișcări, ele n'au găsit nici un sprijin serios și n'au avut cea grozăvie a mișcării pe care D-v. o cunoașteți și pe care o vedeți în fiecare zi cum se întinde înaintea ochilor noștri nu numai la suprafață, dar pătrunde din zi în zi în adâncime.

Dacă vedem agitațiile tinerețului ele sunt efectul psicozei de după război, când sub bătaia tunului, sub presiunea ocupantului, s'au exasperat și virtuțile și viciile ca și culorile pe care le moi într'o baie de acide.

Priviți vă rog în Franța, în Anglia, Italia, America în toate țările și pe toate continentele unde

au putut fi mișcări antisemite: sunt indivizi cari au concepțiuni antisemite dar mișcări antisemite, contest să existe unde-va în lume. Să nu facem cinstea ticăloșilor cari au deslănțuit aceste pațimi în România de a zice că există undeva pe glob, într-o țară civilizată, una singură care să aibă nenorocirea de a vedea asemenea mișcări când ea nu există.

Marile masse românești nu sunt antisemite

Dar se poate zice, cum s'a pretins, că această pasiune a antisemitismului găsește un sprijin în marile masse românești? Cred că nu, cred că se înșeală cine crede aceasta. Nu trebuie să judecăm populația după vorbirea sgomotoasă și scrisul agresiv și trivial al acelor cari întrebunțează această metodă tocmai pentru a acoperi golul dindărătul lor și a face să creadă pe cei puțin avizați că ei sunt cei mai numeroși și că sunt stăpânii situației. Un suport de acest fel chiar dacă există nu poate să fie decât momentan și n'ar putea exista și în viitor decât, dacă noi nu vom voi să'l stavilim. Și o putem face pentru că avem în favoarea noastră dreptatea, și dacă, având dreptatea cu noi, vom pune în slujba dreptății arma de combatere care este cuvântul convingător, pentru că poporul acesta este blând, răbdător și înțelept de sigur că vom stavili mișcarea. Trebuie să facem opera de convingere pentru că dacă indivizii pot fi influențați când întrezăresc adevărul și dreptatea, odată ce ei se adună și se grupează, ei devin răi, pentru că contagiunea răului micșorează emulația binelui și pentru ca bestialitățile reze-mându-se una pe alta leapădă ori constrângere. Trebuie deci să convingem poporul acesta că sunt oameni cari vor să le svârle vâlul întunerecului pe ochi, să scoată țara din rândul țărilor civilizate, să o dea cu secole înapoi. De

aceea nu putem zice, cum s'a afirmat azi dimineață, că ilustrul profesor Iorga este de partea noastră, că este alături de noi; nu, el este acolo unde este interesul țării, acolo unde este dreptatea și unde este umanitatea. (Aplause prelungite)

D-lor, este adevărat, că în țările învingătoare sunt clase învinse, și acestea caută o scăpare, și cei netrebnici fac să se agite înaintea ochilor lor, antisemitismul, dar marile masse ale populațiunei românești nu pot să aibă nici un fel de rațiune de a fi antisemite, pentru că, de pe urma războiului, pătura care formează marea masă a poporului românesc, țărăniimea, a eșit îmbogățită; proprietatea rurală s'a desmembrat și țărănul este astăzi proprietarul pământului; rodit prin munca lui. Țărăniimea nu e clasa învinsă și ea formează nouă zecimi din populația țării. Sunt, este adevărat, în societatea de după războiu și învinși: e funcționarul și pensionarul, e studentul, dar ei nu sunt învinșii noștri și noi nu prezentăm nici un fel de pericol de concurență nici pentru funcționari și nici pentru pensionari și atunci, așa fiind, care ar putea fi rațiunea ca aceste clase învinse să caule să prigonească populațiunea evrească? Vom reveni asupra acestei chestiuni de îndată ce vom discuta diversele aspecte ale chestiunei antisemite.

Invazia jidovească

D-lor, cari sunt aceste aspecte și cum se explică mișcarea de antisemitism deslănțuită în cuprinsul țării? Veți vedea, d-lor, că toată această mișcare e clădită dintr'o serie de falșuri:

„Invazia jidănească a reușit să introducă, liptil, în România, un milion și jumătate de dușmani cumpliti.

Întâiul fals și întâia argumentare, cea mai puternică: Teoreticienii antisemitismului din Ro-

mânia afirmă că „jidanii” au izbutit să se strecoare tiptil în România, ca dușmani cumpliti, în număr de un milion și jumătate.

Cifra aceasta enormă de un milion și jumătate evrei la o populațiune de 11 sau 12 milioane români constituie argumentul dominant al explicațiunei antisemitismului.

D-lor, se poate fals mai nerușinat decât acesta? Citiți toate statisticile publicate de ministere, de toate ministerele, de la începutul războiului până astăzi și veți vedea că nu există mai mult de 200.000 evrei în coprinsul vechiului regat, că nu există mai mult de 100.000 evrei în Bucovina, 160—180.000 în Transilvania și că nu există mai mult de 220—230.000 evrei în Basarabia sau, în total, că nu există, în cuprinsul României Mari, mai mult de 7—750.000 evrei. Atunci dacă „invaziunea jidovească” se sprijină pe baza acestei cifre false de 1.500.000 evrei în România, și dacă statisticește este dovedit că această cifră trebuie redusă la jumătate, concluzia de elementară logică ce se impune este că invaziunea jidovească este inexistentă și deci căși primejdia evreiască este inexistentă.

Trebuie deci să înlăturăm acest fals. Și este elementar că dacă la baza unui sistem social se află un fals, e suficient ca acest prim fals să fie constatat pentru ca orice om cu mintea întreagă, cu spiritul neîntunecat de prejudecăți, să înțeleagă că nu e vorba de un sistem social ci de o minciună socială. (Aplause)

Falșuri istorice

D-lor, ce se mai pretinde de acești teoreticieni? Iată ce afirmă sub iscăljitură profesori universitari:

.... să aplice principiul „numerus clausus” mai întâi în școli, pe urmă în finanțe, în comerț, în industrie, etc. O asemenea procedare nu este o ino-

vație; ea e deja aplicată cu mult succes în Cehoslovacia, în Ungaria, în Austria, în Germania, în Polonia, în Italia, în America, și în curând va fi adoptată în Rusia”. (Profesor Dr. N. C. Paulescu, „Momentul suprem”)

Cum vreți să nu prindă mișcarea antisemită asupra poporului, când asemenea afirmațiuni se fac de profesori universitari. E firesc să zică și ei cu d-l Paulescu că dacă la fel s'a procedat în America, Italia, Cehoslovacia, la fel trebuie să se procedă și în România. Dar dacă în realitate toate afirmațiunile făcute sunt falșuri, sunt minciuni nerușinate, atunci vă dați seama că pentru omul în-treg nu poate rămâne nimic din toate aceste îndemnuri antisemite, de toate aceste îndemnuri la ură! Dacă se dovedește că asemenea măsuri în contra evreilor nu s'au luat în nici o țară din lume ceea ce e necontestat atunci și acest motiv dispare și rămâne clar că protagoniștii mișcării antisemite ne fiind în stare să aducă un argument cu care să dovedească afirmațiunile, ei nu fac decât să recurgă la falșuri cu cari nu pot izbuti decât vremelnic să amăgească.

Talmudul

D-lor, dar se aduc în discuțiune și chestiuni de ordin religios deși teoreticienii acestui sistem se apără cu foarte multă vehemență că la baza mișcării antisemite ce o ațâță ar exista ura religioasă.

Cum se explică atunci zecile de broșuri în care nu se face altceva decât să se vorbească de religia evreiască prezintând-o sub eticheta Talmudului?

Este Talmudul baza religiei mozaice? Eu știam că baza religiei mozaice este coprinsă în Decalog, în Biblie, în Cartea Cărtilor, o carte cum alta nu s'a mai scris!

Baza religiei evreiești este în înalta învățătură care e și la baza religiei creștine și Dumnezeuul nostru care este Dumnezeuul lui Abraham, Isaac și Iacob nu este el invocat și de preoții creștini în bisericile creștine ortodoxe? Ori de câte ori se invoacă numele lui Isus Cristos se invoacă și Dumnezeuul lui Abraham, Isaac și Iacob. Și dacă Talmudul singur nu este religia evrească, argumentarea cu Talmudul trebuie înlăturată, și atunci apare clar că ne aflăm în fața unui nou fals, cu care se caută a se induce în eroare o populațiune ignorantă, prezentându-i se Talmudul singur ca fiind religia evrească cu singurul scop ca prin crearea acestei confuzii să se stărnească ură, să se deslănțuie patimi.

D-lor, nu numai că se comite un fals, scoțându-se mereu înainte Talmudul, dar chiar citatele făcute din Talmud sunt false. Dar chiar dacă, mergând mai departe; am presupune că ar fi exacte, vă rog deschideți cărțile creștinești, citiți istoria inchiziției creștine și spuneți, dacă nu găsiți pagini fafă de cari par cu totul anodine cele pe cari antisemiții le pretind a fi extrase din Talmud. (Aplause prelungite)

Protocoloalele înțelepților din Sion

D-lor, Protocoloalele înțelepților din Sion se răspândesc de antisemiți în zeci de mii de broșuri afirmând că evreii s'au adunat cândva și au pus la cale un sistem de guvernământ care tinde să prăpădească întregul univers!. Vedeți ce bine au reușit, dacă noi, astăzi, evrei din Țara Românească, încă mai luptăm ca să ni se recunoască drepturile omului, drepturile de cetățeni. (Ilaritate)

Vedeți ce putere reprezintă Cahalul evreesc și ce bine a reușit acest program de a subjuga omenirea întreagă!

E de ajuns să pui în antiteză

programul ce se pretinde că urmăm cu situațiunea lamentabilă în care ne aflăm pentru ca să se învedereze că nici o dată populațiunea evrească n'a putut să urmărească un asemenea scop! Ea nu reclamă decât dreptul sfânt la viață, la muncă, la agonisirea existenței. (Aplause îndelung repetate)

Un alt profesor universitar, obișnuit în plagiate, plagiază, ziarul englez „Times”, care publica, arătând oarecare emoțiune, această broșură a „Înțelepților din Sion” și se întreba dacă întrădevăr cândva evreii s'au adunat și au putut scri asemenea aberațiuni. Acest profesor universitar însă, a cărui primă grijă ar fi trebuit să fie numai cultivarea adevărului științific, are grija în publicațiunile sale infame, să nu releveze că același ziar „Times” a revenit asupra chestiunii când s'a dovedit că această broșură a „Înțelepților din Sion” nu e decât un fals nerușinat, nu e decât parafrazarea unei broșuri scrise în Franța, în franțuzește, în potriua lui Napoleon și că în acea broșură nu s'a făcut altceva decât să se transcrie textul pamfletului antinapoleonian înlocuindu-se numele de acolo prin nume și localizări evreiești. Ei bine, din moment ce originalul acelei cărți se găsește într'o bibliotecă, și din momentul ce se constată că întregul text este copiat, cuvânt cu cuvânt, dintr'o carte scrisă într'alt scop, e admisibil ca un profesor universitar să mai poată invoca drept motiv de luptă în potriua evreilor o asemenea broșură? Nu comite el un fals care se adaugă la lunga serie de falsuri pe care se sprijină mișcarea antisemită actuală? (Aplause)

Omorul rituai

Omorul ritual, d-lor .

O altă invențiune a obscurantismului medieval. S'a repetat și s'au scris broșuri în care se afir-

mă că în veacuri îndepărtate s'ar fi găsit cândva o fetiță omorâtă în scopuri rituale. Ei bine, d-lor, suntem aici în țară nu zic de secole, ca să nu supăr pe antise-miți, dar cel puțin de alătea de-cenii, ei bine vă întreb — căci doar exista magistrați în România, unde s'a descoperit vre-un caz de omor ritual; ce s'a făcut cu jidanul care a omorât un creștin pentru a-i lua sângele de paști pentru pască, unde sunt victimele și unde sunt criminalii? Cum s'a putut comite un omor ritual fără să fi fost descoperit criminalul, fără să se fi spus numele victimei?

Cred că argumentul este atât de simplu, atât de evident și de elementar pentru or ce om de bun simț încât nu se poate ca explicând cum stă adevărul, acestei populațiuni românești atât de înțeleaptă, de răbdătoare și de blândă să nu înțeleagă toată nedreptatea ce ni se face și, cu bunul ei simț să nu priceapă că nu poată exista criminal când nu există victimă, când nu s'a găsit nici un om care să fi fost făcut vreodată răspunzător de asemenea lucru. Ba da. — La noi a fost un avocat care a voit să șantajeze pe un evreu pentru a-i lua bani și a căutat să ridice acuzarea de omor ritual dar acest evreu, n'a voit să se lase șantajat și fiind atât de cinstit, de drept, atât de convins că nu există vre-o prescripțiune ebraică, nici un fel de precept care să ducă la omorul ritual, încât a consimțit să înfrunte desbaterea publică asupra omorului ritual decât să plătească tăcerea care i se promitea. Și justiția—care este necontestat ceea mai bună dintre instituțiile țării — i-a făcut dreptate. (Aplauze).

Acapararea bogățiilor țării

D-lor, ni se mai zice: evreii au acaparat toate bogățiile țării. Nu

ni se spune însă ce bogății am acaparat!

Cari sunt, domnilor, bogățiile țării românești? În primul rând e agricultura, ea formează bogăția de bază a țării. Eu știu că până ieri nu eram cetățeni și n'aveam dreptul nici măcar să stăm la sate; nu eram cetățeni și n'avem dreptul să cumpărăm un metru de pământ la țară. Atunci cum poate fi bogăția esențială a țării în mâinile jidovești? Astăzi dacă ar voi să cumpere, pământ la țară, n'ar mai putea pentru că cea mai mare parte din pământ este în mâinile țărănimei care nu-l poate aliena.

Care e a doua sursă de bogăție a țării? Lemnul, sunt pădurile țării. Dar pădurile sunt ale statului, sau ale sătenilor, evreii nu pot locui decât la orașe, nu pot dobândi proprietatea de păduri și atunci această a doua principală sursă de bogăție se poate zice că este în mâinile evreilor?

Care este o treia sursă de bogăție? Sunt minele, petrolul. Petrolul țâșnește din adâncul munților, la țară, unde nu există picior de populațiune evreească, unde evreul nu poate dobândi proprietate. Atunci nici petrolul, ca proprietate, nu se poate zice că ar exista în mâinile evreești.

Care este altă sursă mare de bogăție în cuprinsul Țării Românești? Nu vîd alta și atunci cum se poate afirma că evreii au acaparat bogățiile țării române?

A, dar evreii au acaparat ceva — sau se pretinde că au acaparat — comerțul. Dar comerțul nu este o bogăție a țării, comerțul nu e decât un instrument de transportare a bogățiilor de la producător la consumator; bogăția reală, câștigul real, este în mâna producătorului, a proprietarului, comerciantul este instrumentul de transmitere; el nu deține bogăția, o plimbă de la un colț la altul al țării; după necesități și atât. Acea-

sta nu înseamnă că ai acaparat bogății.

Se afirmă însă că evreii dețin comerțul românesc în marea majoritate. Altă erezie. Deschideți la orice tribunal, în oricare district, registrul de firme de comerț, cercetați-le și veți vedea că majoritatea covârșitoare a comercianților sânt creștini nu evrei.

A! prin faptul că evreii sânt aglomerați în anumite centre și pentrucă în acele câteva centre ei formând o majoritate, trebuie să aibă și o majoritate de negustori este exact, dar nu trebuie să se generalizeze ceace nu există decât în anumite centre din țară. Dar vă rog să-mi spuneți: comerțul de detaliu, în foarte satele Țării românești și chiar în capitalele de județ, unde nu sânt evrei de loc. În Oltenia, Muntenia, comercianții în marea majoritate sânt evrei sau creștini? Tot comerțul în mâna cui este? În a evreilor? Nu, în a creștinilor pentrucă la sate, în Oltenia, în Muntenia nu sânt evrei. Dar chiar în București comerțul de en gros e exercitat în marea majoritate de români. Deci cum se poate spune că evreii acapareză comerțul? Și apoi, comerțul nu este el liber? Creștinii nu pot ei să deschidă prăvălii câte vor? Li împiedică cineva? Am avea noi puterea să-i împiedicăm? Evident că nu. Cum ar fi cu puțință să acaparăm noi comerțul? Că suntem negustori numai la orașe! Când timp de atâtea decenii am fost împedecați de a ne stabili la sate ni se poate aduce o imputare că a trebuit să ne stabilim la oraș? Când am fost împedecați timp de decenii de a exercita altă profesiune decât comerțul ni s'ar putea aduce imputarea că la orașe deținem o porțiune din comerțul țării, este vina noastră sau a guvernelor din trecut cari ne-au redus la această singură ramură de activitate?

Scăderea valutei

Am fost acuzați că noi am scă-

zut valuta, noi, evreii. Nu știăm până astăzi că dacă, după ce am eșit cu 7 miliarde datorii din războiu și am ajuns să avem o datorie de peste 30 miliarde tot noi sântem de vină! Dar evreii sânt cei cari au emis bonurile de tezaur cari au majorat datoria țării? și a căror contravaloare negăsindu-se nicăeri a făcut să se prăbușească valuta! (Haritate, aplauze prelungite). Aș dori să mi se arate care este ministrul de finanțe evreu, care este guvernul evreesc care a făcut această operațiune care a adus prăbușirea valutea ca să-l facem vinovați! Aș dori să știu care este ministrul evreu care cu bonuri de tezaur a cumpărat pudre, parfumuri, ciorapi de mătase și sub guvernarea căruia depozitele cu aceste și alte prețioase și strict necesare obiecte au ars? (Aplauze prelungite, ilaritate).

Din această cauză, că străinătatea sistematică datorăm bani pentru care țara n'are bogăția corespunzătoare, a scăzut în primul rând valuta. Lipsa de încredere provocată de această împrejurare, pe care nimic până azi n'a reabilitat-o, menține scăzută valuta. Valuta este în funcție de creditul unei țări. Creditul unei țări este în funcție de pricepere și cinste din partea administratorilor.

Unui om sărac dar ordonat și priceput, orice bancher vă va spune că-i dă credit. Unui bogat, dar nepriceput și risipitor nimeni nu-i dă credit. Noi n'am administrat țara până astăzi, noi nu putem fi făcuți răspunzători de discreditul de care suferim și de care suferim și noi. Nu noi am angajat miliarde fără budget de venituri. Nu noi astăzi la patru ani după războiu ne străduim abia să înființăm un budget, și să punem impozite.

Specula

D-lor, noi evreii suntem speculanți, specula noi o facem!

Bine, dar dacă e adevărat de ce suntem lăsați? Dar ce suntem noi parlamentul țării, suntem noi guvernul, noi facem legile cari să favorizeze specula? Dacă noi suntem speculanți, și singurii speculanți, de ce guvernul nu face legea care trebuie pentru a curma specula, de ce parlamentul nu votează legea pentru pedepsirea speculanților? Noi dăm permisele care se interpun între comercianți și producători, cari împedecă libera concurență și care acaparează în mâna câtorva favoriți politici permisele, pentru ca să le speculeze și să le vândă cu prețuri exorbitante? Noi suntem acei cari majorăm mărfurile de prima necesitate? Noi suntem acei cari cultivăm grâul și-l vindem cu zeci de mii de lei vagonul? Noi suntem cei cari producem ouăle ca să le vindem cu 1,50—2 lei unul? Noi cerem 10 lei pentru kilogramul de lapte? Noi creștem vitele ca să le vindem carnea cu 30—40 lei kilogramul? noi deținem monopolul peștelui care se vinde cu 40—60 lei kgr.? Atunci este specula făcută de noi? Suferim de pe urma speculei alături de toată populația țării dar nu suntem noi instrumentul de speculă pentru că nu ajunge să zici: evreul e speculant" ci trebuie să o dovedești cu cifre statistice, cu fapte concrete pe ce cale am putut noi provoca specula și scăderea valutei pentru a trage consecințele. (Aplauze).

Alimentele de prima necesitate se produc în țară și nu se produc de evrei, se desfac în țară și nici nu se desfac de evrei, căci veți găsi puțini evrei comercianți de ouă, carne, brânză, lapte, unt, făină etc.—Baza costului vieții este alimentatia. Când negustorul evreu de stofă, ghete și alte articole importate plătește scump hrana lui de toate zilele, desigur că trebuie să și desfacă marfa în consecință mai ales când are riscul valutei pe care nu-l are nici producătorul nici negustorul de alimente

Element dizolvant

Noi suntem element de dizolvare în toate popoarele, este un defect atavic; ori unde au fost evrei — zic antisemiți — pretutindeni în lume n'au făcut decât să submineze temelia statelor. Să fie exact? Se vorbește de bolșevismul rusesc. Vom reveni asupra acestei chestiuni dar până atunci o întrebare: cine a făcut consolidarea imperiului colonial englez? Cine a pus pe fruntea reginei Victoria coroana de împărăteasă a Indiei dacă nu jidanul Disraeli devenit apoi Lord Beaconsfield? Cine a salvat Franța după înfrângerea de la 1870 cine a menținut unitatea ei sufletească mai mult decât jidanul intelectual Leon Gambetta și jidanul financiar Rotschild. (Aplauze prelungite). La cine a făcut apel Italia în momente de grea cumpănă financiară dacă nu la jidanul Luzzatti? Cine ascăzi este secretarul ligii fasciste decât jidanul Finzi? Cine a făcut parte din guvernul Clémenceau și a dus Franța la izbândă decât jidanii Mandel, Abraham, Klotz și alții? Aceste sânt elemente de dizolvare? Sau din potrivă elemente conservatoare.

Că vor fi și dintre noi elemente dizolvante, revoluționare desigur, d-lor, și aceasta este poate o cinste pentru noi, nu o rușine. Ar fi o rușine pentru noi dacă am sta totdeauna de partea reacțiunii, dacă n'am fi dat decât conservatori și nici decum liberali. Dar aceasta nu înseamnă nimic, căci toate popoarele au revoluționarii lor și au reacționarii lor. Noi suntem un popor ca oricare altul și nu trebuie să avem pretențiunea de a fi superiori altora, suntem ca toate popoarele cu aceleași calități și defecte poate cu mai multe calități decât defecte.

D-lor, aceasta este tot ce se zice în toată expunerea de motive a antisemiților de astăzi. o serie de falșuri nesprijinite pe nimic seri-

os. Și aceasta duce la înființarea unei Lige care se chiamă „națională” și care se chiamă „creștină”.

Zadarnic veți căuta în scrierile antisemite dela noi fie forma literară, fie acumularea de fapte și argumente prin care se poate înrâuri convingerea cititorului cult, și care să facă chiar pe cititorul care se desparte de autor fie prin convingerile, fie prin interesele sale, să citească cu respectul datorit științei, adevărului, artei, sau să-l siliască să aducă un omagiu sincerității și nobleței sentimentelor.

Este liga „creștină”?

D-lor, este Liga aceasta creștină? Dacă Cristos ar putea renaște i-ar fi rușine să vadă ce se poate face în numele lui și ar voi să moară a doua oară văzând cum se aplică preceptele lui. Creștinismul spune: „și ne iartă nouă păcatele cum și noi iertăm greșiiilor noștri”; creștinismul spune că descă-
de la Căz / descă
 ți se dă o palmă să întorci și partea cealaltă a obrazului; creștinismul Ligei creștine însă este un creștinism de exterminare de asasinat, de jaf al unei populațiuni întregi. Aceasta se chiamă creștinism? Avem cu totul altă noțiune decât ceace se ascunde în această „Ligă națională creștină”

Dar e suficient să facem portretul întemeietorului acestei „Lige naționale creștine” pentru a înțelege ce fel de creștini sânt cei cari au întemeiat-o. S'a vorbit azi dimineată despre versurile d-lui Cuză. Să le citim :

„La mormântul meu, prieteni,
 lăsați *popii* toți să vie;

„Să le spuneți că, în viață,
 gândul meu a fost *ateu*;

„C'am privit *religiunea* ca o
 simplă *nebulie*

„Spovedania, *minciună* și *prohodul* o *prostie*

„Și că cerul pentru mine a
 fost fără Dumnezeu”.

Acesta este omul care are îndrăsneala să vorbească în numele religiei creștine, el care a pângărit tainele cele mai sfinte ale religiei creștine, el care spune că este o religie de proști, spovedania e o minciună, și prohodul nebunie? Acesta este un creștin? Nimic nu arată până astăzi că acest mare creștin este chemat să dea învățături creștinești acestor țări.

Dar de ce necesitatea „Ligei creștine”? Oare evrei au dovedit prin ceva că vor să submineze religia creștină? Nu s'a adus nici o dovadă până astăzi. Ca să faci o ligă creștină ar trebui ca creștinismul să fie primejduit. Intrucât populațiunea evreiască, prin scrieri, prin fapte, prin acte au justificat o temere pentru creștinism?

Este liga creștină „națională”?

Dar această ligă zice că mai e „națională”. În ultimul aliniat se spune însă că „se va afilia ligilor creștine străine”. Dar atunci e internațională, căci o ligă „națională” nu se poate afilia străinilor fără a deveni prin forța lucrurilor o ligă internațională.

Atunci, dacă demascam pe oamenii cari au fundat Liga, dacă înlăturăm cuvintele și căutăm înțelesul adevărat, constatăm că această Ligă are de fundator un ateu care insultă religia creștină, un internaționalist care se aliază cu națiuni foarte dușmane și prin urmare n'are nimic a face cu naționalismul pe care-l predică el, și dacă Liga aceasta nu e nici creștină nici națională, ce este atunci?

O VOCE: Huliganism! (Ilaritate).

D. Dr. FILDERMANN: Este, d-lor, o tendință politică foarte ușor de înțeles. Sânt țări străine cari n'au interes ca țările mărie sau din nou constituite după războiu, să se consolideze prea repede pentru ca momentul care va să vină să le dea puțința de a răs-

turna cu mai multă ușurință ceea ce războiul cel mare a creat. În slujba acestor interese, cu, ori fără bună conștiință, se pun acești preținși apărători ai religiei creștine și ai națiunii românești. Atunci când practică antisemitismul pe care-l practică astăzi, nu face decât să servească interese dușmane. să împedice consolidarea țării care nu poate să existe fără mulțumirea tuturilor celorlenilor, fără armonizarea tuturilor intereselor celor cari conviețuiesc în acelaș stat. (Aplauze prelungite).

Numerus clausus în învățământ

Domnilor, ce este „numerus clausus“? Fiindcă această doctrină zice că trebuie eliminată: evreii din învățământ, din comerț, industrie finanțe și așa mai departe.

Să fim eliminați din școli.

D-lor, este exact că în populațiunea evreiască formeră majoritatea în școli? Este un fals. Vi se citează că la „Liceul Internațional“ din Iași sânt atâtea zeci de evrei și numai un număr restant de creștini. Dar mă rog: dar la liceul din Turnu-Severin, din Târgu-Jiu, din Râmnicu-Vâlcea, din Slatina, din restul țării, că doar nu e un singur liceu în toată țara? De ce nu ni se pun pe masă statistica tuturilor liceelor ca să vedem dacă într'adevăr procentul evreilor este mai mare decât al creștinilor?

Dacă treceți la universități, vi se spune că la cutare facultate, în cutare oraș, procentul evreilor e mai mare decât al creștinilor; dar să se facă statistica tuturilor studenților din țară și din străinătate, căci numai atunci se va vedea, dacă studențimea evreiască întrece în număr așa de covârșitor studențimea creștină încât reprezintă o primejdie pentru cultura românească.

Dar iau ipoteza cea mai rea că într'adevăr statistica ar constata că

astăzi, în universitățile din România, populațiunea evreiască ar da un procent ceva mai mare decât cel care îl voesc antisemiții în raport cu populațiunea românească. Este acesta un fenomen care reprezintă un caracter permanent pentru că numai ceea ce este permanent poate să reprezinte o primejdie? Nu, d-lor, este un fenomen trecător. Dacă astăzi, în universitățile țării, populațiunea evreiască are un procent ceva mai mare, mi se pare că este un fenomen cu totul trecător și explicațiunea lui este următoarea: Și vorbesc în special de evreii din provinciile alipite, căci în vechiul regat nu veți găsi o proporțiune mai mare de studenți evrei în raport cu studențimea română; dar dacă aceasta nu are loc pretuindeni este din cauza aportului de studenți veniți din Basarabia, Bucovina și Transilvania și ceea ce este astăzi este, cum zic, un fenomen cu totul trecător, care după doi-trei ani de zile nu se va mai ivi. De ce? Majoritatea studenților sânt fii de oameni cari locuiesc la orașe, fii de comercianți, fii de funcționari, de militari, Cei cari erau funcționari ruși, austriaci, unguri au plecat; locul lor a fost luat de români și atunci este elementar de înțeles că în curs de câțiva ani această burghezie românească de la orașe va da un procent mai mare de studenți români, procent care va înghiți procentul de studenți evrei. Dacă prin urmare există astăzi o diferență în plus, este un fenomen cu totul provizoriu, care fără îndoială va dispărea în decurs de câțiva ani când copiii burgheziei de militari, de funcționari de tot felul, cari astăzi mai sânt la liceu vor ajunge la universitate.

Dar presupunând că această disproporțiune ar fi un fenomen permanent că numărul studenților evrei în universitățile românești ar fi proporțional superior studențimei românești, ce primejdie reală pentru această țară, ca stat, ca na-

„Une poate rezulta din aceasta? Este o primejdie națională ca unei populațiuni străine să încerci să infiltreze iubirea de limbă, de cultură românească? Cel care poate susține așa ceva este sau un om de rea credință sau un răzmas al culturii românești. Priviți ce se face peste graniță în aceeași ordine de idei: „Universul” vă spunea ieri-alaltăieri, că în Franța, sub președinția mareșalului Foch, e vorba să se clădească un cămin pentru 1—2000 studenți. „Universul” însă făcea o omisiune: uită să spună lucrul esențial, că acest cămin se face numai pentru studenții străini, iar nu pentru cei francezi; este vorba să se clădească un cămin în care să se adune studenții veniți din țări străine să se adapteze la izvorul culturii franceze. (Aplauze). Mai mult parlamentul francez a votat o lege după care jidanii pe cari studenții români îi dau afară din universitățile românești, primesc dela guvernul francez 300 franci francezi pe lună drept ajutor, dacă nu primesc schimbul de valută necesară dela guvernul român. (Aplauze).

Atunci cum se poate, d-lor, ca între două popoare latine, unul cu o civilizație și o cultură incomparabil mai veche și mai mare decât a noastră, cum se poate ca acesta să găsească cum să este o binefacere așa de mare pentru interesele țării franceze încât să dea din banii plătiți de contribuabilul francez, studențimei străine ca să învețe în universitățile franceze; iar noi să credem din potrivă că este o primejdie adaptarea la cultura română și în loc să atragem pe străini să-i respingem?

Ce se va întâmpla însă dacă în această țară studenții evrei ar fi goniiți din universitate? Fatalmente vor merge să învețe în alte universități, și atunci, în loc ca în sufletul lor să se sădească tot mai puternic dragostea culturii românești, înțelegerea sufletului româ-

nesc, înțelegerea și dorința de a-părare a intereselor românești, fatalmente se vor îndepărta de țară și vor căpăta sentimente franceze, germane, ruse sau ungurești după țara unde vor merge să învețe vor citi în toată viața lor cărți în limba unde au studiat, vor rămâne detașați de interesele românești. Crede vreun patriot român că într-adevăr aceasta este în interesul țării? mai cu seamă când este vorba de o populațiune, cum afirmă antisemiții, și cu atât mai rău pentru teza lor, de un milion jumătate? Prefer ei să aibă în mijlocul țării un milion și jumătate de străini în loc să aibă un milion jumătate de oameni adăpați la izvoarele culturii românești?

Dar, d-lor, numai evrei, sunt în Țara românească? Astăzi în România sânt 4—5 milioane străini; sunt oameni al căror centru de gravitate culturală este în mod firesc la Budapesta, Viena, Berlin sau Petrograd și, d-lor, centrul de gravitate cultural înseamnă adesea și centrul de gravitate economic și înseamnă și mai adesea centrul de gravitate politic. Este interesul Țării Românești ca Ungurii din România să-și menție centrul de gravitate cultural și deci și politic la Budapesta? Este interesul României ca cetățenii de naționalitate germană sau austriacă să-și mențină centrul de gravitate la Viena sau Berlin? Este interesul statului român ca Rușii sau ucrainenii din Basarabia să-și mențină centrul de gravitate la Petrograd or este interesul acestei țări ca toate aceste populațiuni să aibă centrul lor de gravitate cultural în România și prin urmare și centrul de gravitate economic și politic tot în coprinsul acestei țări? Ei bine, d-lor, din toate aceste populațiuni nu este populațiunea evreiască aceea care este mai ușor de atras către spiritul și cultura românească? Evident că da. Și cine, mai mult decât populațiunea evreiască din vechiul regat,

poate să servească de punct de contact între populațiunile din provinciile alipite vechiului regat și cultura românească? A se nega acest lucru atât de elementar însemnează a face operă de patriotism? Iată de ce spuneam astăzi dimineață că nu este exact că d. Iorga ar fi alături de noi, d. Iorga este alături de patria românească, este alături de patriotismul românesc bine înțeles, alături de cultura românească bine înțeleasă.

Orice s'ar spune, în România trăiesc milioane de cetățeni de altă religie, rasă, limbă sau nație.

Orice s'ar face ele nu se pot extermina, nici expulza.

Cine crede altfel este un ignorant sau un otrăvitor public.

Amintiți-vă de mișcarea de emigrare evreiască din 1891, de criza ce a urmat, de dezastrul economic, de hotărârile guvernelor de atunci de a opri emigrările. Noi nu suntem încă nici la jumătate din densitatea normală a populației. A mai goni locuitorii înseamnă a provoca sărăcia. Un mare literat care a fost și un mare economist francez, a zis cu drept cuvânt „Il n'y a pire disette que d'hommes“.

„Nu există foamete mai grozavă decât de oameni“.

Astfel fiind realitatea, Statul român nu se poate menține decât făcând concesiuni echitabile minorităților. Făcând concesiuni, Statul nu va slăbi ci din potrivă se va întări cu toată mulțumirea acestora înăuntru, și cu tot prestigiul în afară.

Românul e doar de origine latină. Trebuie să-i aducem aminte de înțelepciunea latină: „*ubi bene ibi patria*“; minoritățile cari vor fi libere la noi, vor considera România drept patria lor; acele cari vor fi asuprite o vor căuta alurea. Și primejdia este cu atât mai gravă cu cât patria căutată este mai aproape.

Numerus clausus în meserii

D-lor, nu e vorba numai de cultură, e vorba ca și din meserii să

fim eliminați. Se cere ca în comerț, în finanțe, în meșteșuguri, în toate să ni se stănjenească activitatea și să nu fim admisi decât proporțional în toate părțile.

Ce însemnează punerea în aplicare a unui asemenea sistem? Ar trebui să se creeze un minister special care să aibă atribuțiunea de a face repartiziunea aceasta după profesii și mai întâi trebuie o lege care să zică că numai cetățenii români au dreptul în România să exercite o profesiune, căci altfel, știți unde se ajunge? Ca evreul, cetățean francez sau german stabilit în România să aibă dreptul a exercita o profesiune pe care evreii cetățeni români n'ar avea dreptul să o exercite. Aceasta ar duce la situațiunea că evreii cetățeni români ar prefera să nu mai fie cetățeni români pentru a putea practica meseria lor. Dacă poți vota în Țara românească o lege prevăzând exercitarea în proporție limitată a unei profesii, nu poți împiedica pe un cetățean francez sau german de a practica în România meseria lui. Atunci vedeți că o asemenea lege ar fi inaplicabilă, căci ar duce la absurd și ar fi de altfel ușor de eludat.

Dar ca să aplici principiul, ar mai trebui să stabilești că o profesiune determinată nu se poate exercita în cuprinsul Țărei Românești decât de un număr determinat de cetățeni. Atunci la ce rezultat ne-ar duce o asemenea lege? Că ar trebui să împărți meseriile pe specialități și să zici, de pildă, că nu e voie să fie în Țara Românească decât 100 de medici din cari 80 la sută români, 5 evrei, 5 nemți, 5 unguri, 5 ruși. Dacă s'ar în tâmpla cumva să nu se găsească 80 creștini români cari ar voi să se dedice specialității maladiilor de copii, atunci ar trebui să lăsăm copiii să moară numai pentru ca populațiunea românească să fie apărată de invaziunea evreiască? (Aplauze).

Iată rezultatele. Și este evident

că, cecece s'ar face cu medicina ar trebui să se facă în toate meseriile, în toate ramurile de activitate omenească, fiindcă protagoniștii acestui sistem se apără și zic că nu fac nimic din ură religioasă, ci vor numai dreptate socială, pe baza împărțirii proporționale. Ei bine, d-lor, dar atunci legea mai trebuie să facă ceva: trebuie să ordone exproprierea unui număr de prăvălii evreiești și să să le treacă în mâinile creștinilor, dar în acelaș timp să exproprieze și câteva mii de agricultori creștini ca să dea dreptul procentului de evrei cari au dreptul a fi agricultori. (Aplauze prelungite). Atunci legea aceea trebuie să facă bine să dea imediat afară câteva mii de funcționari români, de militari, ofițeri, subofițeri, etc., ca să asigure procentul convenit evreilor, căci până azi nu există evreu nici militar, nici funcționar, nici agricultor. Ei bine, d-lor dacă evreii nu există în toate aceste activități, neapărat că nu există o primejdie evreească și deci mi se pare că, dacă s'ar aplica acest principiu s'ar ajunge la o primejdie ovreiască, căci dacă zici că urmărești un principiu de dreptate și iei ovreii prăvăliile ce le are, atunci trebuie să-i deschizi celelalte cariere și să-i dai cifra proporțională la care are dreptul.

Iată deci, d-lor, că acest sistem este nu numai neuman și necivilizat, dar duce la absurd.

Cum se poate să fim împiedicați de a învăța carte? Dar noi suntem, dacă nu mă înșel, poporul cărții, așa ni se zice și am putea răspunde ca acel mare bogătaş grec și în acelaș timp mare savant, căruia îi se înecase corabiile și care fiind întrebat dacă e supărat pentrucă i s'au pierdut bogățiile, a răspuns: nu, nu le-am pierdut, le port în mine. Noi nu ne putem rupe de carte, cartea este sufletul, este creierul nostru și nici o forță din lume nu ne poate rupe dela carte. (Aplauze).

S'au mai făcut încercări de a ne împiedica să învățăm carte, n'a fost o lege care ne-a dat afară din școlile primare? Am făcut noi 80—90 școli primare și am învățat noi românește, cecece preții și patrioții voiau să ne impedeze și nu știu, dacă ei sau noi am făcut faptă mai patriotică; dar conștiința mea e că de partea noastră a fost patriotismul românesc, iar nu de al lor. (Aplauze prelungite).

Sionismul și patriotismul

Încă una din obiecțiunile ce ni se aduc de protagoniștii acestui sistem este protivoare la credința sionistă. Ni se spune: evreii vor să aibă o dublă patrie? Vor să fie și în Palestina și în România; ce fel de cetățeni pot fi evreii?

Mi se pare că acei cari pun chestiunea, fug de adevăr și de realitate. De ce ar putea să fie în cuprinsul Țării Românești oameni de naționalitate ungară și totuși cetățeni români, de ce pot fi germani de naționalitate germană și totuși cetățeni români, ruși de naționalitate rusă și totuși cetățeni români și ce ar împedeca să fie și evrei de naționalitate evreească și totuși cetățeni români? Unde e contradicțiunea? Unde este o dublă naționalitate? Dacă există dublă naționalitate să se ridice ungușorul naționalitatea ungușească, germanilor, austriacilor, rușilor naționalitatea respectivă și atunci s'a simplificat problema. Dar când ceva există în viața de toate zilele, când îl vezi alături de tine iar nu peste mări și țări și îți se pare normal, atunci de ce să vii să faci imputări acelor dintre evrei cari sunt sioniști că nu pot fi buni cetățeni ai țării? Acest argument are la bază o confuziune ce se face între noțiunile de *Stat* și de *naționalitate*.

Evident că și acest argument nu stă în picioare ca și toate celelal-

te, pentru că viața de toate zilele se însărcinează să dovedească, atunci când examinezi lucrurile fără patimă și cu sânge rece, că și în cazul acesta ai a face cu un fenomen care se petrece sub ochii noștri.

Constatăm prin urmare că toate acuuzările aduse nu sunt decât o serie întreagă de falșuri sau în cel mai bun caz de iluziuni.

Dacă e vorba să se insiste însă cu privire la „*numerus clausus*” am putea răspunde un lucru: Dacă se cere ca toate să se facă după o proporție numerică trebuie ca și budgetul țării să țină seama de acest principiu în cecece privește dările plătite de evrei și deci am fi atunci în drept când ar veni perceptorul să ne ceară impozitele să zicem: nu plătesc în raport cu bogăția mea materială pentru că nu-mi dai dreptul de dezvoltare în viața de toate zilele în raport cu bogăția mea intelectuală; îmi dai dreptul să învăț carte în raport cu bogăția numerică a populației evrești; nu cu bogăția mea intelectuală; eu, populațiune evreească, n'am să plătesc o cifră de impozite mai mare decât procentul populațiunii evrești față de procentul populațiunii românești, (Aplauze) fiindcă nu înțeleg, atunci când statul ne cere bani, să ne ia în raport cu capacitatea de plată a fiecăruia din noi și când e vorba de creier, de suflet, de viață, să se dea în proporțiune cu numărul populațiunii. Dacă e vorba de un principiu, să-l aplicăm în toate părțile căci numai atunci antisemitismul poate dovedi că nu face persecuțiune și urmărește o chestiune de ordin social.

Iată deci că nu rămâne nimic din această poveste antisemită.

Ba rămâne ceva. Rămâne umilința pe care românul trebuie s'o resimtă fatal, când i se spune că ne este inferior. Rămâne descurajarea care este urmarea acestei umilințe. Și descurajarea duce la

distrugerea individului și a poporului. Increderea în sine e unul din cele 4 mari principii ale educației engleze. Copilul englez învață din clasa I-a primară că el trebuie să aibă încredere în sine. Antisemiții noștri îl învață contrariul.

Această lipsă de încredere în sine, face ca elanul de nedisciplină să înlocuiască efortul zilnic și laborioasă și să producă atâtea turburări.

Rămâne o scădere în viața publică a țării căci unde nu este libertate absolută, selecțiune naturală, acolo este fatală lipsă de răspundere, lipsa de muncă, lipsa de încredere în sine.

Rămâne o ură surdă împotriva popoarelor conlocuitoare, care face ca legătura care unește popoarele și provinciile alipite în loc să fie reală și vitală, să fie numai aparentă și slabă.

Aceasta de partea populației majoritare.

Iar de partea populațiilor minoritare rămâne exasperarea la care ajunge fatal orice om când i se refuză dreptatea, exasperare care-l otește cu atât mai mult în luptă, cu cât a slăbit pe asupritor, și care-l face nepăsător față de marile interese ale Statului, care îl face în adevăr un străin la suflet. (Aplauze prelungite).

II. CHESTIA INCETAȚENIRII

Acum trecem la al doilea subiect, la chestiunea drepturilor noastre cetățenești.

D-lor, să examinăm foarte pe scurt textele de legi mai importante în această privință, ca să ne dăm seama de primejdia care ne mai amenință actualmente:

Iată textul primului decret-lege:

„Art. 1, al primului decret-lege, din 20 Decembrie 1918, dat de guvernul Brătianu: „Locuitorii regatului, majori, fără deosebire de religie și cari nu s'au bucurat de plenitudinea drepturilor de cetățe-

nie, vor putea dobândi exercitiul acestor drepturi când vor dovedi, după formele legii de față, că sunt născuți în țară și că nu au fost supuși unui stat străin.

Prin urmare obligațiunea pentru fiecare individ de a face o cerere și a administra probe.

Trecem la al doilea decret din 12 Mai 1919:

„Locuitorii evrei ai vechiului regat, majori, născuți în țară sau întâmplător în străinătate, din părinți așezați în țară, cari n'au fost supuși unui stat străin, sunt cetățeni români și se vor bucura de toate drepturile cetățenești, dacă manifestă această voință, făcând declarațiunea că ei sunt născuți în România și că nu s'au bucurat de nici o protecție străină.

Prin urmare: manifestarea de voință pe baza unei simple declarațiuni, fără administrarea de probe. Condițiunea este: nașterea în țară.

Trecem acum la textul propus în ante-proiectul de Constituțiune; art. 133:

„Evreii cari la 2 August 1914 erau domiciliați în vechiul Regat și cari nu au avut supușenie străină, sunt recunoscuți cetățeni români deplin drept, și fără nici o formalitate.

Ce izbește în primul rând? Decretele-lege vorbeau de „cei născuți în țară”, constituțiunea de „cei domiciliați în țară”. O problemă: ce se întâmplă cu evreii născuți în țară dar nedomiciliați în țară la 2 August 1914 și cari au devenit cetățeni români pe baza decretelor-legi? Pierd ei cetățenia pe baza constituțiunei?

Al doilea: textul decretelor-lege din 1918 și 1919 zice: locuitorii evrei din regat... fără să se precizeze data la care trebuia să locuiască în țară. Prin urmare acei cari după 1914 domiciliau în țară, beneficiau de decretule-lege din 1918 și 1919. Constituțiunea vorbește de 1914, ce devin acei cari nu erau domiciliați în țară în acest in-

terval de timp? și cari au devenit cetățeni pe baza decretelor-lege!

Textul decretului-lege spunea că trebuie să facă o manifestare de voință, să declare că e născut în țară, că nu e supus străin, textul constituțiunei zice: „care era domiciliați în țară și n'a avut supușenie străină”. Cum dovedește această? Face o declarațiune ori trebuie să facă proba că n'a avut supușenie străină?

Aceste deosebiri între texte vor crea o serie întreagă de noi conflicte. Mai sunt apoi alte probleme importante: Sunt evrei cari să zicem, că ar intra și în cadrul textului din 1919 și în cadrul textului propus de Constituțiune, adică ar fi și născuți și domiciliați în țară, la 1914 și ar fi făcut și declarațiunea cerută. Ei bine, dacă textul decretului lege nu s'a ratificat — și până când un decret lege nu e ratificat nu poate avea valoare de lege definitivă, — cum rămân cei cari s'ar fi socotit cetățeni pe baza acelor decretule-lege? Aceste decretule-lege n'au fost ratificate, iar Constituțiunea a modificat principiile din decretule lege fără să le ratifice. De aici o nouă incurătură: Decretele-lege devin virtual abrogate.

Deci soluțiunea nu poate fi de cât pe de o parte ratificarea decretelor-lege, iar pe de alta înscrierea formală în Constituțiune a principiului care să dea deplină satisfacțiune evreilor cu dreptul la cetățenie, pentru că, după sistemul de astăzi, o treime din populațiunea evreiască nu se bucură de cetățenia românească.

Care este textul care trebuie înscris în Constituțiune? Este textul art. 7 din legea din 26 Sept. 1920 care spune:

„Sunt cetățeni români; deplin drept și fără nici o formalitate evreii locuind în toate teritoriile României... și cari nu se pot prevala de nici o altă naționalitate” acest text e cel care trebuie trecut în Constituțiune, pentru mo-

tivul că rezolvă întreaga problemă pe lângă necesitatea ratificării decretelor-legi. Pentru că am văzut că există și aici o deosebire: această lege vorbește de „locuitorii din țară”. Pot fi unii născuți în țară dar cari n'au locuit în țară, sau poate să fie unul care să fi locuit în țară până la 1910 și după aceea să fi mers în altă parte, în Transilvania de exemplu și aceasta nu e un motiv ca să nu fie cetățean român.

Am citit în gazete că un artist cu care se fălește România, tânărul Yonnel Schachmann, evreu din România, și care trăiește în Franța de mulți ani, era să fie angajat la Comedia Franceză. Pe scena primului teatru național francez, însă, nu se primesc decât cetățeni francezi și atunci i s'a oferit jidanului din România Schachmann cetățenia franceză. El a răspuns, însă, că vrea să persiste în onoarea de a fi mai departe cetățean român. (Aplauze). Iată patriotismul evreilor din străinătate. Evident că Yonnel Schachmann, prin aplicațiunea art. 7, astăzi este cetățean român, dar tot așa de evident este că o va pierde pe baza art. 133 din ante-proiect, pe motivul că n'a locuit în România în 1914. A renunțat la cetățenia franceză și i se răpește și cetățenia română!

III. CHESTIUNEA EXISTENȚEI U. E. P.

Dacă aceasta este situațiunea, și dacă Uniunea Evreilor Pământeni a fost creată în scopul de a cuceri pentru populațiunea evrească drepturile cetățenești, și a le valorifica prin consolidarea lor se poate susține serios că această organizare și-a îndeplinit misiunea și trebuie să dispară cum s'a zis chiar de o parte din ai noștrii? Evident că nu. Sunt oameni cari s'au putut lăsa sugestați în anume moment și să fi emis această idee dar sperăm că vor reveni.

Dar care e motivul pentru care s'ar cere ca Uniunea Evreilor Pământeni să nu mai existe? Se zice că este primejdioasă intereselor țării? Nu s'a zis aceasta. Singurul argument a fost: Intrucât chestiunea evreiască se rezolvă prin Tratat și soluțiunea se va înscrie în Constituțiune, nu mai e nevoie să existe o organizațiune care să apere aceste drepturi cetățenești.

Acei cari au ținut acest limbaj de sigur că au uitat că Constituția încă n'a fost votată și că textul din tratat este încă departe de cel propus în ante-proiectul de Constituție, și în sfârșit, textul propus în ante-proiect este încă departe de a fi votat, și mai departe încă, chiar de ar fi votat este încă departe de a fi pus în practică.

Să nu uităm „coheziunea națională” ce se cerea drept o condiție de înscriere a copiilor în școlile primare.

De ce n'ar fi nevoie? Nu există și în țări străine? Există în Germania: Central verein deutscher Staat-bürger jüdischen Glaubens, în Anglia: „Board of Deputies”, în Franța „l'Alliance Israélite” și nu s'a plâns și n'a cerut desființarea lor nici Anglia, nici Franța, nici Germania. Nu, d-lor, cred că în interesul operei de consolidare, Uniunea trebuie să-și îndeplinească mai departe misiunea cum a îndeplinit-o până acum. Cum se poate să se zică — cred că s'a zis sub impresiunea momentului, în focul cuvântărei, căci atunci de multe ori cuvântul nostru întrece gândirea noastră — că Uniunea este o organizațiune care în fiecare săptămână se duce la ministere să facă reclamațiunile! Să ne înțelegem: Sunt aceste reclamațiuni nelegale? Ceeace se reclamă sunt privilegii pentru evrei? Dacă reclamațiunile noastre au o bază nelegală, dacă am solicitat privilegii pentru evrei, atunci necontestat că este îndreptățit oricine să ceară desființarea Uniunii și a-

tunci noi toți am aplauda cei din-tâi desființarea ei.

Din nefericire, nu e cazul ; tot ce cerem noi este legal și de-parte de a fi un privilegiu, e doar o simplă cerere de reintrare în le-galitate. Atunci o organizațiune care cere autorităților constituite în stat să puie o stavilă arbitrariu lui, să facă să se respecte legea, să facă ca legea să fie egală pentru toți cetățenii, o asemenea organi-zațiune poate și trebuie să înceteze de a exista?

Populațiunea evreiască nu vrea să se lase a fi robită, U. E. P. este exponentul acestei voinți. Credem că de ori unde ar veni voința de robire, și pe oricine ea ar voi să robească, o organizație care se o-pune unei acțiuni de acest fel nu este nici inutilă, nici nepatriotică, căci de pe urma oricărei nedrep-tăți nu suferă numai cel lovit ci suferă țara.

Dreptul trebuie să fie egal pen-tru toți și absolut.

Nici un cetățean nu poate să spue altuia: eu sunt mai cetățean decât tine.

La paza acestui postulat ele-mentar este prepusă U. E. P.

Când vom avea legi și autorități cari să nu mai facă distincțiuni între cetățeni de origine, rasă, limba sau religie, ne vom des-ființa prin forța împrejurărilor.

Când drepturile noastre cetățe-nești le-am dobândit așa de greu, după o evoluție așa de înceată, cu întoarceri așa de dese, și acum în urmă cu o campanie așa de vio-lentă, nu trebuie să credem că de la starea din trecut la ceea nouă se va produce ceea ce biologi nu-mesc o *saltațiune bruscă*; nimic nu o justifică. Nimic nu o anun-ță.

Și atunci trebuie luptat pas cu pas împotriva arbitrariului admi-nistrației, împotriva tendințelor de revenire, în legi sub forma de ghizată, pentru luminarea opiniei publice, împotriva acelor cari

prin falsuri încearcă să provoace turburări.

Interesele noastre concordă cu ale țării

D-lor, interesele noastre nu di-feră de interesele țării; ele se to-pesc în interesul general al țării.

Dacă avem și interese specifice, pe cari ființa noastră morală de mii de ani le relcamă, ele nu sunt în discordanță cu interesele generale ale Țării Românești, ci, dimpotrivă, în concordanță per-fectă cu acele interese, pentru că nu e o mai mare primejdie în dezvoltarea judaismului, în cuprin-sul Țării Românești, cât ar fi în dezvoltarea maghiarismului, ger-manismului sau rusismului, și a-tunci de ce o stavilă să se pună nu-mai pentru evrei și să nuse gân-dească nimeni să puie o stavilă în cealaltă direcțiune. De ce nu se găsesc inutile organizațiunile făcute de maghiari, germani, etc., ci numai pe cele evreiești?

Așa încât am convingerea că acei cari sunt prieteni — și nu ai noștri ci ai țării — și cari înțeleg interesul general al țării, vor reveni la sentimentele pe ca-ri le merită organizațiunea noas-tră, iar noi care știm ce însem-nează pentru menținerea și con-solidarea drepturilor noastre ce-tățenești această organizațiune, necontestat că suntem siliți să con-tinuăm această activitate. Suntem siliți nu numai să o continuăm dar să o și extindem fiindcă as-lăzi nu suntem singurii evrei în cuprinsul țării, ci mai sunt și cei veniți din Basarabia, Bucovina și Transilvania.

Dacă sunt probleme cari dacă se pun pentru noi se pun și pen-tru ei; sunt altele cari se pun pentru ei, dar nu și pentru noi, deci există interesul ca să se ar-monizeze interesele evreimei din România cu interesele statului ro-mân, este nevoie ca să existe o organizațiune unitară în care să

se topească toate necesitățile locale pentru a se da naștere numai intereselor generale ale populațiilor evreiești din România în concordanță cu interesul general superior și în interesul consolidării însăși a statului român.

Congresul general

D-lor, printre diferitele rapoarte cari vi s'au propus este și unul în acest sens, care vă solicită nu numai descărcarea comitetului pentru gestiunea din trecut — și despre care n'am vorbit, pentru că nu noi suntem chemați și-o susține, a fost depus și rămâne să-o criticați sau să-o lăudați—dar și votul d-voastră asupra acestei organizațiuni, care se impune și trebuie să se înfăptuiască cât mai de grabă, în urma unui congres.

D-lor, care sunt bazele pe care se va ține acest congres? Este o dificultate pe care vă rugăm să ne lăsați complectă libertate a o rezolva. Ceeace vă rugăm este să votați moțiunea trecută în concluziile raportului meu, aceea de a ne da mandatul ca pe bazele ce urmează să le examinăm, să convocăm un congres al evreilor din România Mare, care va avea menirea să trateze toate problemele vitale ale populațiunei evree-

ști și de a propune guvernelor țării legile necesare pentru această dezvoltare pentru că necontestat sunt legi absolut necesare, de ordin religios și cultural, cari sunt în studiu. Nu e vorba să cerem lucruri extraordinare, dar trebuie să cerem guvernului ca acele legi să le facă în deplin acord și simțământ cu noi.

Prin urmare dorim să creăm un instrument mai mare decât aceeași Uniune a Evreilor Pământeni, voim să creăm Uniunea Evreilor din România. Acest congres va avea el misiunea să conducă mai departe lupta pe care noi am dus-o până astăzi și pe care vom lua dela d-voastră mandat să o ducem mai departe până în ziua când această organizațiune generală s'ar înfăptui și va avea să dea ea directivele pe care le va crede necesare, alegând comitetul pe care-l va crede competente să vorbească cu toată autoritatea pentru apărarea intereselor populațiunei evreiești din România, interese cari, încă odată accentuez nu sunt în discordanță, ci, dimpotrivă, în perfectă concordanță cu interesele de consolidare ale statului românesc. (Aplauze îndelung prelungite).

Discuțiunea generală este deschisă.

Cuvântarea de după amiază

Domnilor delegați,

Iată-ne porniți, de ieri după masă și astăzi ziua întregă, ca să discutăm câteva chestiuni care sunt desigur extrem de importante și asupra cărora d-voastră aveți să hotărâți prin moșiunile ce vi se vor propune.

S'au ridicat patru chestiuni noi.

Intăia chestiune este: dacă organizațiunea Uniunei Evreilor Pământeni se va transforma pe baze naționale evreiești?

A doua chestiune dacă U. E. P.

se va transforma pe baza de partid politic ?

A treia chestiune, dacă U. E. P., a fost și este un organ politic și dacă rămâne și mai departe sub forma sub care a funcționat până astăzi.

Pe lângă aceste trei chestiuni s'a ridicat și o a patra, de ordin practic: Aceea de a se ști dacă evreii au libertatea de a se înscri în partidele politice din țară în ipoteza în care nu s'ar lua hotărârea ca U. E. P. să formeze un partid politic?

Greșelile U. E. P.

În afară de aceste chestiuni de ordin principal s'a mai discutat de diverși oratori activitatea Uniunii, aducându-se laude sau critici, deși, atunci când zic „critici” mi se pare că întrebuițez un termen din cale afară de grav pentru lucruri așa de mici. Critici nu au fost formulate decât de un singur orator, d-l Feller. N'o spun cu mândrie după cum n'aș fi spus-o cu regret, dacă mai mulți dintre d-voastră ar fi avut critici de formulat, căci nu există activitate care să nu greșească. Numai popoarele cari n'au istorie nu greșesc și e vai de poporul care n'are istorie fiindcă n'a greșit niciodată. Activitatea omenească este supusă la greșeli și de aceea am fi primit criticele cu același calm și sânge rece cu care primim bucuros orice modificare la motiunile propuse, căci nu facem nici o chestiune de amor propriu.

Dar, dacă s'au adus acușări și s'a lansat un cuvânt extrem de grav, mă așteptam cel puțin să aud, dacă nu o critică, dar măcar o observațiune cât de mică cu privire la activitatea Uniunii, pentru a se explica acușarea adusă, dar n'am auzit nimic care să motiveze acușarea de „pată rușinoasă” care s'a spus. Nu mă leg de cuvinte, sunt oameni cari prin temperament întrebuițează cuvinte mari pentru lucruri foarte mici. Totuși să vedem, e meritată această acușare? Care a fost linia de conduită a U. E. P. în această chestiune a Antologiei Segal? Dorința de a se face cunoscută populațiunii evrești din provinciile alipite literatura românească. Acesta fiind mobilul, este el greșit? Nici măcar d-l Feller n'a zis aceasta. D-șă a zis: de ce n'ați făcut mai mult decât atât, de ce n'ați făcut ca și poporul românesc să poată cunoaște, în traducere românească, literatura evrească. Desigur că are dreptate,

dar aceasta nu înseamnă că este o greșală principală de a se căuta a se face cunoscută literatura românească populațiunii evrești din teritoriile alipite în limba în care pot deocamdată s'o înțelege.

Atunci unde este greșala? Că sunt erori în traducerea autorului? Aceasta nu este o acușare care se poate aduce organizațiunii pentru că a dat publicului acea traducere. În lucrările cele mai mari se strecor erori; nu e savant, în omenirea întreagă, care să fi scris 30—40 de lucrări, și la care să nu se găsească ceva de criticat, dar această critică nu împiedică să și păstreze opera valoarea ei integrală.

Dacă în această traducere sunt erori, dacă limba nu este curată ides, aceasta nu înseamnă că această traducere este o pată rușinoasă la activitatea noastră.

În tot cazul este un lucru așa de mic în activitatea așa de vastă a Uniunii Evreilor Pământeni, încât chiar dacă s'ar fi dovedit că ar fi greșeli de traducere, lucrul n'ar avea importanță, cu atât mai mult deci când această dovadă nu s'a făcut și în această privință ar fi bine ca delegații cari vin să ridice critici să le și documenteze...

D-l Feller: Ați dori o critică literară aici?

D-l Dr. Fildermann: Regret or eu nu sunt destul de capabil ca să mă exprim suficient de clar pentru a fi înțeles, ori D-ta nu vrei să înțelegi. Mi se pare că sunt destul de limpede când zic că n'am auzit de la D-ta o critică de principiu, care să zică: nu trebuia să faci cunoscut populațiunii evrești din teritoriile alipite literatura românească ca să se netezească cât mai repede asperitățile care sunt, căci această populațiune, dacă cunoaște literatura evrească, în tot cazul cunoaște tot așa de bine, dacă nu mai bine, literatura ungară, austriacă, germană, rusă și credem că este o datorie pe care o înde-

plinem nu numai față de țara și poporul român, dar pe care o îndeplinim ca evrei față de populațiunea evreiască, ca să punem la îndemâna tuturor evreilor din această țară o carte care să le dea puțința de a cunoaște ceea ce a produs geniul culturii românești.

N'am auzit, ziceam, o critică — și regret că sunt silit să reviu asupra acestei directive de ordin politic — a principiului, ci numai asupra modului cum autorul a făcut această traducere. Nu s'a a dus însă măcar o precizare a erorilor ca să se arate că sunt de așa natură încât merită o dezbateră într'un congres. Din fericire d-l Macel Goldman a rugat pe d-l Feller să precizeze care sunt celelalte greșeli grave comise de U. E. P. iar d-l Feller n'a putut răspunde decât atât: principiul care este la baza Uniunii, este un principiu greșit și s'a mai adăugat că, acest principiu a putut să aibă o justificare odinioară, dar că Uniunea nu s'a pus în mersul timpului, că n'a evoluat și n'a schimbat principiul. Este o chestie de principiu. Apoi pe chestii de principiu putem discuta dar nimeni nu se poate încumeta — fără a fi un prezumpțios — să spue că principiul pe care el stă este singur cel drept și adevărat, mai ales câtă vreme experiența vieții nu l-a controlat. Dar de aici până a veni și a se zice că Uniunea a făcut o serie de erori, aceasta este cu totul altceva; a săvârși greșeli nu înseamnă a avea un principiu greșit, ci a săvârși greșeli în executarea chiar a principiului care este la baza organizației.

Dacă în activitatea pe care am dus-o, după directivele pe cari le am avut, am săvârșit erori, atunci poți să vii să faci critică; dar dacă D-ta vrei să spui că linia de conduită este alta mai bună decât cea urmată de noi, aceasta nu înseamnă că am făcut erori în aplicarea programului nostru, ci că D-ta propui alt program în viitor.

D-lor, activitatea Uniunii în toate direcțiunile reese numai în parte din rapoartele depuse căci, dacă ar fi fost să facem, ceea ce am făcut la precedentele congrese, să tipărim toate intervențiunile noastre ca să vă puteți da seama pe deplin de adevărata și multiplă activitate a Uniunii, ar fi trebuit să dăm un volum de cel puțin 3000 pagini. Numai dacă am fi tipărit rapoartele, aproape stenografiata al audiențelor pe cari le a avut U. E. P. în consiliile de ministrii, atunci când s'au alcătuit decretule legi pe cari le cunoașteți, numai ele cuprind 4—500 pagini. Vă închipuiți ce ar fi fost dacă am fi tipărit totul!

Voci: Trebuie să fie totul tipărit.

D-l Dr. Fikdermann: Nu e încă momentul, chestiunea e prea recentă.

Baza programului U. E. P.

Deci n'am auzit critici cu privire la executarea programului U. E. P. ci am auzit numai o critică a programului însuși și așa fiind mă întreb ce rost are moțiunea propusă de onor. d. Feller? D-sa vrea să dea descărcarea Reprezențanței Uniunii pentru intențiile pe cari le a avut? (Ilaritate)

— (D-l Feller intrerupe)

Poate că mă înșel, dar eu spun raționamentul meu. Or, D-voastră, ceea ce ați criticat la Uniune a fost tocmai intențiile iar nu modul de executare; unde vreți să dați descărcare este tocmai la intenții... Aș fi înțeles să nu dați descărcare intențiilor Uniunii ci activității sale practice pentru realizările de fapte concrete pe cari le a înfăptuit până astăzi Uniunea. Dar D-v. procedați tocmai împotriva principiilor pe cari le puneți.

Să examinăm acum criticile aduse programului nostru.

Să vedem merită critici acest program? Ni se imputa că avem

un program asimilist à outrance.

Este o eroare. Uniunea a avut un program asimilist, Uniunea nu mai are program asimilist.

D-lor, aceasta este exact într-o oare care măsură: asimilismul, dacă se concepe ca o topire completă a unei plante, a unui animal în alt mediu, este evident că nu se poate realiza, dar dacă prin asimilare se înțelege adaptarea plantei sau animalului la mediul ambiant, atunci necontestat că nici naționalismul evreesc nu poate să nu fie asimilist căci conservarea ființei etnice și naționale evreești nu exclude adaptarea populațiunii evreești cu populațiunea majoritară, căci evreul poate admira și avea dragoste pentru limba populațiunii majoritare fără să abandoneze prin aceasta ființa sa națională sau etnică evrească.

Dacă ceea ce spun este exact, să vedem care este programul Uniunii Evreilor Pământeni, fiindcă d-l Feller face critică fără să cunoască, mi se pare mie, ceea ce este programul nostru și D-sa s'a mărginit numai la textul statutelor. Iată câteva pasagii din programul Uniunii Evreilor Pământeni publicat acum trei ani de zile:

În primul rând, vom avea de luptat pentru consolidarea drepturilor căpătate, întinderea binefacerii lor asupra tuturor evreilor cărora li se cuvine, și consacrară lor prin stări de fapt, cari să facă din încetățenirea noastră o realitate vie. Uniunea va veghea ca să se dea evreilor puțința de a participa la toate manifestările vieții publice, în toate instituțiile țării: în Parlament, în Consiliile comunale și județene, în armată, în magistratură, în administrație, în școală, etc.

Rolul de sentinelă de până acum al U. E. P. își va avea deci încă multă vreme rostul și importanța lui de netăgăduit.

Dar încetățenirea, chiar efectivă și generală, nu înseamnă încă rezolvarea chestiei evreești, și această

rezolvare a fost din totdeauna și rămâne așa dar menirea organizației noastre. Prin rezolvirea chestiei evreești trebuie să înțelegem realizarea unei stări de lucruri care să suprimă orice deosebire de tratament între evrei și neevrei, nu numai în legiuiri și din partea autorităților, dar și în viața cea de toate zilele și din partea fiecărui concetățean neevreu. Această rezolvare s'a făcut în țări ca Italia, Olanda, Anglia și se va înfăptui și la noi. Ea va cere însă mai multă vreme, deci mai multă perseverență și mai mari eforturi și sacrificii, decât opera care a fost săvârșită până la încetățenire.

Uniunea Evreilor Pământeni va îngriji de asemeni de cultivarea maselor evreești.

Ea va veghea ca în școlile evreești, alături de programa statului, să se predea limba și literatura ebraică, precum și istoria evreilor.

Va lucra în această ordine de idei pentru răspândirea în masele evreești a comorilor literare și de doctrină adunate de poporul evreu în cursul a trei mii de ani de civilizație. Căminuri ale U. E. P., de felul aceluia care funcționează la București, vor trebui întemeiate în toate centrele mari evreești.

În aceste căminuri precum și în școlile evreești, Uniunea va îngriji ca să se dea populațiunii evreești și o temeinică educație românească.

Uniunea Evreilor Pământeni va căuta contactul cu evreii din ținuturile alpine, străduindu-se a întemeia o Uniune a tuturor evreilor din România întregită.

Una din preocupările de căpetenie ale U. E. P. trebuie să fie apropierea între evrei și concetățenii noștri de altă credință ori de altă oțărșie. Această apropiere se impune imperios fie că o privim din punctul de vedere al intereselor evreești, fie că considerăm interesele înalte ale țării.

Pentru a o înfăptui va fi nevoie de:

a) A lupta împotriva antisemitismului;

b) A înfățișa evreismul sufletesc, etnic și etic în adevărata lor lumină;

c) A arăta rolul nostru întru propășirea Țării.

Apropierea însă va trebui întreprinsă în baza unor anumite princi-

pli, bine stabilite și pe cari va fi de datorita noastră să le proclamăm lămurit, pentru a înlătura din capul locului, orice echivoc posibil.

Iată cari sunt aceste principii :

Fără a consimți să facem sacrificii de nici un fel naționalismului șovin, înțelegem să ne păstrăm, în cadrul românismului, personalitatea etnică și sufletească.

Vom căuta să ne înfățișăm concetățenilor noștri neevrei așa cum suntem, așa cum ne-au făcut câteva mil de ani de civilizație proprie, de pribegie și de martiriu, adică cu înțreg bagajul nostru de cultură și de trecut istoric.

Cunoscându-ne, cum și noi vom căuta să-i cunoaștem, concetățenii noștri de altă credință ori de altă origine, vor putea pași mai sigur pe calea apropierii și a bunei înțelegeri în care trebuie să ne întâlnim.

D-lor, este aceasta politică asimilistă în înțelesul în care ni s'a reposedat? Eu cred că nu se poate califica astfel.

Dacă acesta este programul nostru, care este utilitatea ca să dăm faptelor o altă terminologie în ipoteza sau în credința că astfel vom realiza mai de grabă dezideratul nostru? Care ar fi folosul?

Sioniștii și naționaliștii evrei și U. E. P.

D-l Weissmann ne spunea: folosul ar fi că organizațiunii cari astăzi stau departe de mișcarea D-voastră s'ar alia bucuros sub acelaș stindard, dacă veți adapta franc o politică național evrească. La aceasta răspund întorcându-i argumentul: dacă unele organizațiuni evrești s'ar alătura sub stindardul nostru, este fără îndoială că alte organizațiuni evrești vor eși de sub acest stindard, dacă vom admite propunerea d-lui Weissmann și atunci problema ar fi numai să se calculeze câți vor eși și câți vor intra. Dar dacă este util, dacă este de un folos real schimbarea pentru a afrage aceste organizațiuni mă întreb.

D-lor, întrucât modul de a fi pot să facă organizațiunii să vie sub acest stindard, iar nu scopul pe care vrem să-l realizăm?

Se spunea adinioară că federațiunea sionistă, prin comunicatul de acum doi ani, a declarat că nu face politică internă. Dacă lucrul este adevărat, atunci nu văd cum Federațiunea sionistă s'ar putea, ca organizațiune, alipi de Uniunea Evreilor Pământeni sub acest stindard, când U. E. P. face revendicări de ordin politic intern. Deci această organizațiune, consecuent cu programul pe care și l'a dat singură, n'ar putea fi câștigată prin o nouă terminologie, de vreme ce își interzice de a face această politică internă. Atunci cine ar putea fi câștigat?

D-l FELLER: Aceeași oameni, domnule doctor.

D-l Dr. FILDERMAN: Ar putea fi câștigați oamenii. Dar vi s'a spus astăzi de alți oratori aceasta, dar nu sunt în mijlocul nostru oameni cari au această idee național evrească. Sunt chiar membri în Comitetul central cari au această credință francă. Dar chiar dintre D-voastră, delegați în acest congres, nu sunteți atâția cari să aveți convingeri sioniste, respectiv naționalist evrești? De ce găsiți incompatibilitate între concepțiunea naționalist evrească privitoare la înființarea unui stat evresc în Palestina și sentimentele de dragoste și obligațiunile ce le au evreii față de această țară și drepturile pe cari trebuie să le aveți pe baza acestor obligațiuni? Găsiți că nu este compatibilitate, cu programul pe care-l are Uniunea, să veniți să luptați în jurul nostru?

Dacă mai sunt și alții, atunci trebuie să fie o cauză: sunt persoanele, la care s'a făcut aluzie când s'a zis că nu facem concesiuni naționalismului șovin. Domnilor, poți fi naționalist evreu, dar faptul că organul care luptă pentru cucerirea drepturilor politice pentru evrei nu afișează un pro-

gram naționalist evreu, care n'ar putea decât să constituie o piedecă pentru revendicările noastre, aceasta nu se cheamă naționalism, ci se cheamă șovinism.

D-lor, cum vreți D-v. să conciliați aceste situațiuni? Nu vreți ca Românii să zică: nu poți să fii cetățean român dacă ești naționalist evreu? D-voastră însă voiți să mergeți și mai departe cu șovinismul și să puteți zice: nu poți să vii ca evreu, ca să lupți pentru dobândirea drepturilor politice dacă nu ești în acelaș timp naționalist evreu. (Aplause).

Nu găsiți că atunci când evrei între evrei vor să facă deosebiri de asemenea natură n'au dreptul cel puțin să impute altora acelaș lucru?

Noi vedem că nu există incompatibilitate între naționalism și credința naționalistă evreiască și între lupta de cucerire a drepturilor omului, a drepturilor civile și politice și a conservării ființei etice și etnice a populațiunei evrești prin cultivarea idealului milenar al poporului evreesc prin cultivarea limbei și literaturii lui, cerând ca în programe să se prevadă predarea limbei ebraice și așa mai departe.

Nu văd deci incompatibilitate și n'am auzit de la oratorii cari au vorbit în acest congres să fi dovedit existența acestei incompatibilități.

S'a zis de d-l Weissmann că am avea foloase mai mari în lupta pe care o ducem chiar față de guvern, cuvântul nostru ar avea mai multă tărie dacă am așșa această zîrmă în locul celeilalte. Dacă singura rațiune pentru care propunem schimbarea firmei este numai ca să aveți mai multă autoritate față de guvern, atunci înseamnă că sub o firmă nouă lupteți pentru acelaș scop. Dacă este numai o chestiune de unitate de măsură față de guvern, de ce veniți să faceți din această unitate de măsură o chestiune de principiu si-

ne qua non și ziceți că dacă nu se admite această nouă unitate de măsură nu vreți să mai luptați? Mj se pare că aceasta nu este serios și deci nu poate sta în picioare.

D-lor, ni se mai zice: evreii din provinciile alipite nu vor voi să lucreze sub auspiciile Uniunei sau unei organizațiuni în care să figureze membrii actuali, dacă nu admiteți programul naționalist evreesc.

D-lor, nu știu care va fi hotărârea acestor persoane, dar, din convorbirile pe cari le-am avut cu diferiți frunțași, am convingerea că înțelegerea se va face.

D-lor, s'a mai spus un ultim argument de d-l Weissmann. Școala normală, pe care d-l Dr. Anghelescu, ministrul instrucțiunei publice, a promis-o Uniunei Evreilor Pământeni, acea secțiune pentru dascălii evrei, vom avea dreptul să cerem să fie construită dacă noi ne-am intitulat organizațiune națională.

D-lor, să-mi fie îngăduit să cred că faptul că am schimba firma nu ne ar da siguranța de a dobândi acest lucru pentru că, din momentul ce admitem că într'o școală evrească trebuie să fie în program limba, literatura și istoria ebraică, predate în limba ebraică, este indiferent firma cu care prezentăm această revendicare, căci ceea ce importă este să ai materialul omenesc necesar pentru a preda evrești, după un program evreesc. Faptul că zic că sunt de naționalitate evrească, nu dă o autoritate mai multă decât faptul că te prezinți sub firma de până astăzi.

D-lor, dacă v'am dovedit că nu sunt imposibilități pentru naționaliștii evrei de a lupta sub firma de astăzi, și dacă am arătat că nu sunt avantajii de a lupta sub această firmă nouă, să vedem dacă nu cumva sunt desavantajii? Eu cred că da. Cred că este mai ușor pentru un naționalist evreu să zică: în această organizația, vreau

aibă în chestiunea antisemită. Uniunea Evreilor Pământeni a intervenit pe lângă diferitele partide din opozițiune cerându-le să se pronunțe cu privire la atitudinea ce înțeleg să ia față de mișcarea antisemită. După ce au fost sesizate de noi, toate partidele s'au pronunțat numai partidul poporului, deși a fost sesizat de noi, n'a spus până acum un singur cuvânt asupra acestei chestiuni.

Regret profund acest lucru și am încă nădejdea că partidul poporului și acei dintre D-v. cari sunt membri devotați ai partidului poporului, cum este d-l Saraga, vor exercita înrăurirea care trebuie ca să facă ca și acest partid de opozițiune să fie la înălțimea celorlalte mai cu seamă când și partidul liberal, prin glasul d-lui primministru, s'a exprimat cum știm că s'a exprimat, cu prilejul ultimei adunări a majorității lor.

Este U. E. P. o organizație politică?

Iată cum răspund la o doua chestiune: este Uniunea Evreilor Pământeni o organizație politică? Dați-mi voie în această privință să fiu în desacord cu președintele nostru. Uniunea n'a fost nici o dată o organizație politică și nu e nici astăzi, fiindcă o organizație politică, fie că prin acest termen înțelegem un partid sau nu, o organizație politică nu poate să aibă decât scopul pe care l'am arătat adincoară și deci noi nu suntem o organizație politică.

D-lor, o organizație politică este organizațiunea care are, dacă vreți, unul sau două puncte, de program care să privească direct interesele tuturor cetățenilor țării. Organizațiunea noastră nu privește interesele generale ale tuturor cetățenilor acestei țări ci numai unele revendicări în favoarea evreilor: cucerirea drepturilor ce-

tățenești, menținerea și apărarea lor.

Este deci o organizațiune de cucerire și apărare a drepturilor politice dar nu o organizațiune politică.

D-l HEFTER: Tot politică.

D-l DR. FILDERMANN: Mă erțați, nu, pentrucă această organizațiune nu face politică cum fac politicii liberalii, conservatorii, țărăniștii și ceilalți; ea nu face nici un fel de politică. Să nu ne înșelăm cu cuvinte. A face politică înseamnă ași spune cuvântul pe o chestiune generală care frământă țara și n'am auzit de Uniunea Evreilor Pământeni, că și'ar fi spus cuvântul pe o chestiune politică generală care să intereseze întreaga țară.

Noi nu facem, repet, nici un fel de politică care să intereseze toate populațiunile conlocuitoare, nu vrem să ajungem la cărna țării, ci vrem numai să ne cucerim drepturile civile și politice și să ni le apărăm.

Suntem o organizațiune de apărare a drepturilor politice ale populațiunii evreești iar nu o organizațiune politică. (Aplause prelungite)

Accentuez acest lucru pentru că pe această diferențiere se reazămă eroarea care s'a făcut când se spunea de Uniune că este o organizațiune politică care vrea ea să dicteze legi în România...

D-l HEFTER intrerupe repetat.

D-l DR. FILDERMANN: Regret că trebuie să discut mereu cu d-l Heffer. Dacă știam că va persista în părerea sa greșită m'aș fi grăbit să aduc câteva zeci de dicționare ca să vedem cum se determină noțiunea „a face politică”.

D-l HEFTER: Noi luptăm în alegeri, facem cartele, facem deci demonstrațiuni politice.

D-l DR. FILDERMANN: Atunci când d-l Heffer face o profundă eroare între un scop politic și mijloacele de realizare...

(D-1 Hefter intrerupe iarăși.)

D-1 DR. FILDERMANN: Discuțiunea nu poate urma în dialog. Lăsați-mă să termin expunerea a celor ce cred eu și congresul mă va condamna, dacă va crede că nu sunt în stare să'mi dau seama de ce înseamnă o organizațiune politică. (Aplause îndelung prelungite)

Pentru mine, a face politică. — încă o dată o spun — înseamnă a te pronunța asupra unei chestiuni interesând întreaga țară, a te pronunța de pildă asupra descentralizării administrative, asupra reformei financiare etc. dar a căuta să cucerești pentru o populațiune din această țară drepturi civile și politice, aceasta nu înseamnă a face politică. A fost în Franța o organizațiune care a luptat pentru cucerirea drepturilor Armenilor și pentru înființarea unui stat armean. Din această organizațiune făceau parte cetățenii francezi dar această organizațiune nu era o organizațiune politică. Acei cari voiau să cucerească drepturi pentru un popor obijduit nu făceau politică armenescă ci un act de umanitate. S'au lansat manifeste în care se întreba: este nevoie să se formeze un stat al poporului armenesc? Și au răspuns francezi, au răspuns oameni de inimă din toate naționalitățile, aceasta a însemnat oare că acești oameni au făcut politică armenescă?

D-1 Hefter: Puneau candidați în Franța?

D-1 Dr. Fildermann: Regret că faceți o confuzie. A pune candidați când crezi că ai nevoie de oameni să susțină niște revendicări, înseamnă a face politică? Acesta e scopul. Scopul era să cucerești drepturi politice; când pentru aceasta am nevoie să trimit reprezentanți ai acestei idei ca să o susțină în parlament, aceasta nu înseamnă că fac politică. (Aplause)

Vă rog să'mi spuneți dacă măi-

ne d-1 Dr. Stern ar lua cuvântul în parlament și ar zice că cere ca toată proprietatea urbană să fie expropriată, acei dintre D-voastră care sunteți evrei proprietari, ați aproba această atitudine politică a d-lui Dr. Stern? Pentru ca să ridică asemenea chestiuni l'ați votat? VOCI: Nu.

D-1 DR. FILDERMANN: D-v. ați trimis pe d-1 Dr. Stern în parlament ca să facă politică or i-ați mandat ca să apere drepturile D-v? (Aplause) Ați trimis în parlament pe Dr. Stern ca să vă apere drepturile și când i-ați dat acest mandat n'ați făcut politică și deci noi nu suntem o organizațiune politică (Aplause prelungite)

D-lor, noi trimitem reprezentanți în parlament și facem cartele electorale de ce? Pentru că acesta este un mijloc pe care trebuie să'l întrebuițăm pentru ca să realizăm programul nostru care este cucerirea drepturilor civile și politice pentru evrei, fiindcă aceste drepturi încă nu le avem și e vorba ca ele să fie susținute în parlament de un evreu pentru că avem conștiința că nimeni mai bine ca un evreu nu poate cunoaște și susține aceste revendicări și facem cartea electorală ca să putem izbui a avea reprezentantul nostru în parlament. Acestui reprezentant îi dăm însă un mandat limitat și acest reprezentant nu agajează populațiunea evrească din țară decât în limitele stricte ale mandatului ce i-am dat și tot ce ar face în afară de mandatul fixat, este o chestiune care'l privește personal și pentru care personal își ia răspunderea. (Aplause)

De sigur că acolo el va lua cuvântul în chestiuni de ordin general, dar aceasta nu în virtutea programului nostru, ci în acord cu convingerile sale politice personale și pentru binele general al țării.

Pot evreii să se înscrie în partidele politice

D-lor, trec la ultima chestiune: Pot evreii să se înscrie în partide politice?

Această soluțiune, dacă o examinăm prin prisma cifrelor date odinoară, cifre pe cari or cine poate să le controleze, și cari arată că nu se înscriu în partidele politice decât un număr mic de cetățeni, veți vedea numai decât cum chestiunea nu merită importanța ce i s'a dat.

D-lor, necontestat, dacă noi am da cuvânt de ordine ca evreii să nu se înscrie în partide politice, aceasta nu va împedea de fel ca cei cari au interes imediat în a se înscrie într'un partid politic să o facă. De ce zic aceasta? Din nefericire, în țară nu prea avem, sau nu prea am avut partide politice în înțelesul partidelor politice din străinătate, la noi partid politic nu înseamnă decât clientelă politică. Dacă veți lua aproape toate partidele noastre, veți vedea că au cam același program. Firma e deosebită dar marfa e aceeași. Intre ele nu e o deosebire așa de radicală în executare încât să găsiți o linie completă de demarcațiune. Este adevărat că de un foarte scurt timp sunt alte tendințe. — Să avem răbdare. — Să nu ne pripim cu judecata. Atunci, dacă este exact acest lucru, vă întreb: Credeți serios că muncitorul evreu, care are concepțiuni socialiste, poate să fie oprit de a se înscrie în partidul socialist? Credeți serios că cutare mare financiar evreu, care are interese financiare într'un partid care deține puterea financiară, poate fi împedecat de a se înscrie în acel partid? Dacă vom da formula de interdicțiune de înscriere în partide credeți că acești oameni vor executa cuvântul de ordine și dacă vom da un asemenea cuvânt de ordine și el nu va fi respectat, credeți că prin

aceasta se va mări prestigiul nostru? Eu cred că nu. (Aplauze).

Nu știu nici dacă este bine, pentru progresul general al țării, să facem această îngrădire și nouă nu ne este permis să facem nimic care ar putea îngrădi progresul general al țării. Noi am zis altceva: n'avem dreptul să impunem cuiva de a se înscri sau nu într'un partid politic, dar credem că avem alt drept să dăm un sfat: să nu se înscrie nimeni în partidele politice până când, la dezbaterile constituantei, nu vom vedea atitudinea fiecărui partid politic pe chestiunea evreiască. Partidele toate fac fel de fel de făgădueli în campania electorală, dar când vine ziua realizărilor nu știu ce rămâne din ele. De aceea am zis: să ne păstrăm de o cam dată neangajați și am fixat un termen: până se va vota constituția, cu care prilej vom vedea care este, în practică iar nu în vorbe și propagandă electorală, opiniunea diferitelor partide politice față de chestiunea evreiască. Acesta este sfatul nostru dar nu este ordinul nostru. Am înțeles ca acei evrei cari cred, în conștiința lor, că nu lipsesc dela datoria lor de evrei înscriindu-se într'un partid politic, să aibă toată libertatea a o face și să nu urmeze sfatul pe care-l dăm. Dar dacă se cere să dăm un cuvânt de ordine în acest sens, și să se tragă consecințele, să vedem cine vrea și cine nu să-l execute, eu cred că nu e bine. Cred că e mult preferabil să prezentăm lucrurile sub această formă atenuată să dăm un sfat dar nu să impunem, căci prin aceasta transformăm prietenii în adversari, și mă întreb dacă e bine să ne creăm adversari când nu văd nici un folos în aceasta.

D-lor, cu aceasta am răspuns la toate obiecțiunile făcute astăzi și ajung la concluzie.

D-lor, concluziunea mea este bineînțeles, în urma celor spuse, că n'avem nimic de câștigat de pe

urma botezării organizației naționaliste evreiești și că e deci bine să păstrăm vechea denumire și avem nădejdea că naționaliștii sinceri vor veni să lupte alături de noi. Dacă însă ei cred că schimbarea firmei ar da o forță mai mare mișcării noastre, atunci n'au decât să vină să se înscrie în Uniune în masse așa de mari încât mâine să formeze ei majoritatea, să poată da ei directivele Uniunii, având ei conducerea și atunci vor putea da și denumirea ce o vor socoti necesară. Deci să nu mai stea re-rași dincolo de baricadă.

Nu e nevoie să facem un partid politic pentru motivele pe care le-am arătat. Să rămânem organi-

zațiunea ce am fost, lucrând după programul ce vi s'a citit și care vi-a fost lămurit și explicat de d. dr. David, președintele Uniunii din Galați, pentru că acest program are darul de a aduna evreii de diferite nuanțe contopindu-i în acelaș suflet evreiesc. Acest program are darul de a nu irita susceptibilități din partea partidelor politice românești; acest program are darul de a forma puntea de trecere pentru populațiunea evreiască din provinciile alipite și are și putința, cum s'a dovedit, de a realiza scopurile pe care voim să le realizăm, în plin acord cu interesele superioare ale țării. (Aplause îndelung prelungite).

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj